

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan Ögonstenen

Upprättad: 20181015

Reviderad: 20190902

Innehållsförteckning

Inledning	s 3-4
Syfte och bakgrund	
Främja likabehandling och motverka kränkningar	
Ett sammanhållet uppdrag	
Tillitsfulla relationer	
Normer, normmedvetenhet och normkritik	
Definitioner	s 5
Styrdokument	s 6
Främjande och förebyggande arbete	s 7
Plan mot kränkande behandling	s 8
Aktiva åtgärder mot diskriminering	s 9
Plan mot diskriminering	s 10
Fördjupnings- och referensmaterial	s 11-12

Inledning

Syfte och bakgrund

Att ha ett målinriktat arbete med tydlig ansvarsfördelning om någon skulle utsättas för kränkande behandling och diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder samt annan kränkande behandling och mobbning. Planen ska ha en tydlig ansvarsfördelning och rutiner om någon skulle utsättas för kränkande behandling och diskriminering. Målet är att skapa en miljö där barn och personal känner trygghet och arbetsro.

Arbetet ska främja lika rättigheter och möjligheter för alla i vår verksamhet

Ansvar

Förskolechef och all personal på enheten.

VISION

För att trivas och utvecklas på bästa sätt behöver vi uppleva en trygg miljö där vi har tillit till personerna runt omkring oss.

Vi vuxna i förskolan har ansvaret för arbetet. Vi ska arbeta förebyggande men också ha tydliga rutiner om kränkningar inträffar. Upplevelsen av trygghet och tillit till oss vuxna är grunden och vår ambition är att kunna ge alla barn denna upplevelse.

Vårt arbete skall präglas av respekt för människors olikheter.

På förskolan Ögonstenen arbetar vi efter allas lika värde.

Styrdokument

Sedan den 1 januari 2009 regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i både diskrimineringslagen och skollagen. Förskolan ska varje år upprätta en likabehandlingsplan (enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen) och en årlig plan mot kränkande behandling (enligt 6 kap i skollagen). Dessa kan slås ihop till en gemensam plan mot diskriminering och kränkande behandling.

De olika regelverk som berörs är:

- Diskrimineringslag (2008:567)
- Skollag (2010:800)

Lpfö 98 - Reviderad 2016

Barn, vårdnadshavares och personalens delaktighet

Vårdnadshavare deltar i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom föräldramöten, och utvecklingssamtal. I förskolan har vi yngre barn som inte kan uttrycka sina åsikter på samma sätt som äldre barn kan. Det är då viktigt att hitta vägar för tolkning av barnets vilja. Förskolan Ögonstenen reflekterar vi med hjälp av den pedagogiska dokumentationen som ett redskap i diskussionerna.

Planen mot diskriminering och kränkande behandling tas upp i enhetens lokala samverkansgrupp, som en punkt i starten på terminen och ytterligare någon gång/

termin. Vid varje samverkansmöte diskuteras de rapporterade händelser och praktiska utförandet i verksamheten. På avdelningsnivå tas mål och aktiviteter fram för läsårets arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Planen är ett levande dokument.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som skolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Skolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Men vad betyder det egentligen? Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och skolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar barns/elevs lika rättigheter och möjligheter i skolan

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven om, genom och för. Barn och elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör en helhetssyn som bidrar till att värdegrunden integreras i kunskapsmålen.

Utdrag ur läroplanerna:

”Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.”¹

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevs allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa.

Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

---

¹ Läroplan för förskolan Lpfö 98 - Reviderad 2016, s 5, *Förskolans uppdrag*

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.”²

Tillitfulla relationer

Här följer några exempel på hur personal kan skapa förtroendefulla relationer till barnen/eleverna i skolan. Ett antal faktorer, hämtade från nedan citerade doktorsavhandling³, lyfts fram som särskilt viktiga vid relationsbyggande:

- att ta sig tid att lyssna,
- att se hela barnet/eleven – att låta barnets/elevens livsvärld få ta plats,
- att lyfta in barns/elevers erfarenheter i undervisningen,
- att på andra sätt möjliggöra barns/elevers delaktighet och inflytande,
- att bemöta barnen/eleverna utifrån de behov de har.
- att bygga ett förtroendekapital att ta av den dag läraren exempelvis behöver tillrättavisa ett barn/en elev.

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions-/verksamhets-innehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter⁴ fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

---

² Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017), s 9, *Skolans uppdrag*

³ Lilja, A. (2013). *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev* (Doktorsavhandling, Gothenburg Studies in Educational Science, 338). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

⁴ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /*Förskolan/skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik*

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn eller en elev **missgynnas** av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
- I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.
- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som **kränker någons värdighet** och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.
  - **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller bota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev)

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som förskolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en förskolemiljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Förskolans värdegrund ska genomsyra verksamheten.

Det innebär att vi i vår verksamhet strävar efter ett bra arbetsklimat för barn, vårdnadshavare och personal där alla ska bemötas med förståelse och respekt. Vi ser varje barn som unikt och arbetar för att skapa förutsättningar för alla barns lärande och utveckling i en trygg miljö.

Grunden i det främjande arbetet är att personalen skapar förtroendefulla relationer till barnen, detta gör vi genom att personalen:

- bemöter barnen utifrån deras olika behov
- ser, uppmuntrar och lyfter fram barnets/barnens positiva sidor.
- observerar samspelet mellan barnen och mellan vuxen-barn
- uppmuntrar olikheter och förmedlar att det berikar verksamheten.
- har ett normkritiskt förhållningssätt

Varje förskoleavdelning arbetar med att utveckla barnets sociala kompetens och allas lika värde genom att:

- lära barnen att sätta ord på sina känslor
- stärka barnens integritet och lära dem att säga nej/stopp samt att lyssna och respektera varandras önskan.
- stötta och vägleda barnen att utveckla strategier/verktyg för att lösa konflikter.

Utdrag ur läroplanen:

”Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Insats

Enhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling ska vara väl förankrad för alla medarbetare på enheten. Planen är ett levande dokument som det kontinuerligt görs nödvändiga uppdateringar och justeringar i.

Tid

Uppföljning görs två gånger per år, september, mars

Ansvar

Personal - bidrar till uppdateringar och justeringar av planen
Förskolechef avsätter tid på personalmöte.

Insats

Vi kommer att ha träffar i olika konstellationer med förskolechef, specialpedagog och pedagoger kontinuerligt för att kunna anpassa utbildningen till stöd för barnet/barnen.

Tid

Par planeringar, avdelnings planeringar och samråd.

Ansvar

Förskolechef avsätter tid för mötet. Pedagogerna är förberedda genom att ha observerat och kartlagt utbildningens förutsättningar. Förskolechef, specialpedagog, och förskollärare är ansvariga för anpassningarna.

Insats

Alla avdelningar genomför barnintervjuer eller gör observationer för att kartlägga och förebygga risker för kränkande behandling.

Tid

En gång per år, september.

Ansvar

Personalen genom intervjuer och observationer, analyserar resultatet och kommer med förslag på åtgärder.

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Ansvar: Förskolechef, bitr förskolechef och alla pedagoger

Vi har genomfört följande **kartläggningar**

- Organiserade samtal mellan barn och personal
- Djupintervjuer med utvalda barn
- Personalens observationer

Barns/elevs medverkan:

- Pedagogerna har intervjuat ett antal barn 3-5 år och observerat gruppen.
- Pedagogerna har observerat småbarnsgrupper 1-3 år.

Nulägesanalys

Ansvar: Pedagoger

- Vi har i vår kartläggning upptäckt att det finns platser på vår förskola där det finns risk för kränkningar.
- Platsen i sig har inte hela betydelsen, vi som pedagoger är där barnen är och har en aktiv roll.
- När pedagogen har fokus på barnen minskar kränkningarna.

Barns/elevs medverkan:

- Deltagit i intervjuerna.

Mål för förskolan Ögonstenen 2019-2020

- Alla som vistas på förskolan Ögonstenen ska känna trygghet och bli bemötta efter sina förutsättningar och personlighet.
- Pedagogerna ska vara lyhörda och våga se samt agera om det sker trakasserier och kränkande behandling på förskolan.
- Personalen håller god uppsikt över platser som framkom i kartläggningen som svårt att upptäcka där barn leker inom och utomhus.

Aktiviteter för att nå förskolan Ögonstenens mål:

- Kontinuerliga diskussioner utifrån vikten av att alla som arbetar på förskolan har en gemensam grundsyn i förhållningssätt.

- Anpassa våra miljöer så att vi har bra uppsikt och vara rörliga både ute och inne.

Mål för avdelning Stranden:

- Att personalen är aktivt närvarande där barnen befinner sig, samt att ge barnen verktyg till att säga stopp eller att hämta en pedagog till hjälp vid problem.

Aktivitet för att nå avdelningens mål:

- Personalen följer organisationen, samt diskuterar evt. förändringar på avd.möten.. Vi pratar med barnen på samlingen och visar på stopphanden och läser sociala berättelser och läser böcker och berättar att de kan hämta hjälp av en pedagog.

Mål för avdelning Vågen:

- Barngrupp som känner sig trygga och vill vara på förskolan.
- Demokratisk miljö där alla kan komma till tals och bli lyssnade på.

Aktivitet för att nå avdelningens mål:

- Vi arbetar regelbundet med värdegrunds - och samarbetsövningar i barngruppen, genom lek, läsa sagor och böcker samt genom samtal.
- Vi arbetar med STOPP tecknet för att ge barnen ett verktyg som stärker dem i konflikter.

Mål för avdelning Vinden

- Vi vill att alla barn ska känna sig trygga och våga vara sig själva.
- Vi vill skapa en inbjudande miljö både inne och ute som fångar barnens intresse.

Aktivitet för att nå avdelningens mål:

- Vi pedagoger delar upp oss i våra olika miljöer inne och ute under dagen. Är närvarande i barnens olika lekar. Vi lär barnen att använda sig av stopp-metoden för att de ska ha ett redskap för att säga "jag vill inte".
- Vi pedagoger agerar när vi ser att det finns risk för kränkning. Vi diskuterar ofta i arbetslaget hur vi ska förhindra att kränkning uppstår mellan barn-barn, vuxna-barn.

Mål för avdelning Masten

- På Masten vill vi att alla individer ska med hjälp av sin hand kunna förmedla STOPP oavsett ålder, språkutveckling, hemspråk.
- På Masten är alla kompisar, alla ska ha möjlighet att alltid ha någon att leka med, ifall detta önskas.
- På Masten vill vi ge möjlighet att påbörjad lek/spel får fortsätta ostört för att leken ska kunna utvecklas och pågå en längre stund.

Aktivitet för att nå avdelningens mål:

- På Masten är vi närvarande och är där barnen är. Hör eller ser vi att en konflikt uppstår finns vi där, visar och pratar om STOPP med de inblandade barnen.
- På Masten pratar vi med barnen hur man är en bra kompis, hur vi är mot varandra, hur vi kan hjälpa varandra med t.ex. på -och avklädning.
- På Masten tränar vi på att kunna bibehålla en aktivitet en längre stund, därför vill vi ge barnen möjlighet att påbörjad lek ska kunna fortsätta ostört. Vill fler kompisar vara med i leken vilket inte alltid fungerar erbjuds de kompisarna någon annan aktivitet med andra kompisar/vuxna.

Mål för avdelning Ankaret

- Vi vill ha ett inkluderande klimat på avdelningen där alla barn kan leka med alla.

- Vi vill att barnen ska ta till sig av STOPP-metoden när de hamnar i situationer där de kan bli kränkta eller riskerar att själva kränka någon annan.

Aktivitet för att nå avdelningens mål:

- Vi pratar med barnen att man ska vara en bra kompis och låta alla vara med. Vi tittar på filmer från UR som tar upp olika dilemman, ex 'Vara utanför' och för diskussioner med barnen om dem.
- Vi är närvarande och försöker hela tiden vara där barnen befinner sig. Hör vi att konflikt uppstår ingriper vi genast och visar och pratar om STOPP med de inblandade barnen

Mål för avdelning Bojen

- Alla föräldrar ska känna sig trygga i att lämna sina barn på Bojen. Alla barn ska känna sig trygga på Bojen.
- Inga trakasserier eller kränkande behandlingar ska förekomma på accepteras, varken på öppna eller gömda ytor, inne eller ute.

Aktivitet för att nå avdelningens mål:

- Bemöta alla med ett leende och se till att alla känner sig sedda och lyssnade på, både barn och vuxna.
- Föra kontinuerliga diskussioner och ha dialog mellan pedagogerna (både på Bojen men också med hela fyren huset) om situationer där kränkande behandling kan uppstå och hur man kan förebygga det.
- Tydligt markera att trakasserier och kränkande behandling inte accepteras.

Mål för avdelning Solen

- Barnen tar egna initiativ till lek och kommer med idéer och förslag på lösningar på konflikter och problem som uppstår
- Barnen använder sig av STOPP och respekterar varandra när man säger ifrån

Aktiviteter för avdelning Solen:

- Läsa och samtala om böcker, böcker om relationer, t.ex. vara en bra kompis, konflikthantering.

- Vara närvarande med barnen, arbeta med organisering t.ex. att dela upp både barn och personal på avdelningen och ute på gården.
- Arbeta med STOPP, samtala om hur barnen tycker en bra kompis kan vara
- Vid konflikt - ge barnen verktyg att på egen hand lösa konflikten, barnen ska få förstå att det blir konsekvenser för sitt handlande - personalen samtalar med barnen och de får komma på egna lösningar då de har gjort något.
- Arbeta med ritsaga, stopp-teater

Mål för avdelningen Månen:

- Alla barn ska känna sig trygga och känna att de blir respekterade och får inflytande i verksamheten.
- Barnen ska få stöttning och bli stärkta att lösa konflikter själva och lära sig använda STOPP-tecken.

Aktiviteter för avdelningen Månen:

- Vi som pedagoger ska stötta och följa upp händelser som uppstår. Vi ska alltid vara lyhörda för alla barns upplevelse av händelser.
- Vi ska även vara aktiva att hjälpa och stärka barnen att lösa sina konflikter själva, bli uppmuntra att förklara och kommunicera med varandra och visa STOPP.
- Vi kommer arbeta med teater för att föra diskussioner med barnen kring värdegrundsfrågor.

Uppföljning och utvärdering

Vi jobbar aktivt med att alla som vistas på förskolan ska känna sig trygga och bli bemötta på efter sina förutsättningar och behov. På förskolan Ögonstenen har pedagogerna blivit bättre på att vara lyhörda och vågar se samt agera om det skulle ske trakasserier eller kränkning. Vi håller god uppsikt för de platser på våra gårdar/lokaler som ligger avskilt.

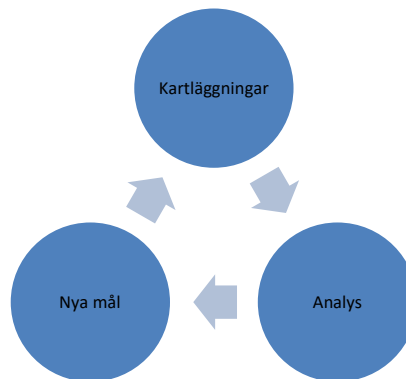
Vi har kontinuerliga samtal på förskolan om den gemensamma grundsyn och vårt förhållningssätt.

Ansvar: Samtliga pedagoger

- Att vi under hösten 2019 för diskussioner kring målen.
- Uppföljning genomförs i mars 2020
- Utvärdering genomförs i september 2020

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Aktiva åtgärder mot diskriminering

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för allas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Genom att undersöka den egna verksamheten säkerställs att de åtgärder som vidtas motsvarar en verksamhetens faktiska behov.

Undersökning Förebyggande och främjande åtgärder och utredning av verksamheten för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter och för att identifiera om det förekommer diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier eller repressalier, eller risker för diskriminering eller repressalier.

Arbetet ska göras på ett generellt plan till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt. Det kan handla om att en förskola/skola undersöker sin verksamhet genom:

- observationer
- pedagogisk dokumentation /reflektionsprotokoll
- utvecklingssamtal
- intervjuer av barn/elever

Gör undersökningen utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera risker/hinder i verksamheten.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder.

Analysens omfattning beror i stor utsträckning på vilken typ av verksamhet det handlar om och hur stor den är.

3. Genomföra åtgärder

I steg tre ska utbildningsanordnaren genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, mot bakgrund av undersökningen och analysen. Utbildningsanordnaren ska alltså bedöma vilka konkreta åtgärder som ska genomföras.

Utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren, främjande åtgärder i syfte att utjämna skillnader i förutsättningar mellan olika grupper, det vill säga undanröja hinder för lika rättigheter och möjligheter.

Åtgärderna ska motsvara faktiska behov. Det betyder inte att det måste finnas ett barn/en elev i verksamheten som kan drabbas idag, utan att det finns risker eller hinder som skulle kunna leda till att någon kan bli diskriminerad.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna.

Plan mot diskriminering

Kartläggning

Ansvar: Förskolechef, bitr.förskolechef och alla pedagoger

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering...

- Genom att analysera pedagogiska dokumentationer
- Filma varandra i olika situationer

Barn medverkan

- Tema arbetet
- Värdegrundsarbete
- Spelar teater för barnen med diskussionsfrågor
- Titta på filmer

Nulägesanalys

- **Ansvar: Pedagoger**

Följande orsaker till risker och hinder har vi analysera.

- Att vi inte alla gånger har erbjudit tolk vid utvecklingssamtal, föräldrainformation osv.
- Att vårdnadshavare med annat modersmål kan ha fått mindre information vid någon händelse.

Barn/elevs medverkan

-

Mål för förskolan Ögonstenen 2019-2020

- Att behandla alla som är på förskolan på ett professionellt sätt utan att göra egna värderingar om andra.
- Respektera alla oavsett etnisk tillhörighet, funktionsvariation, kön, ålder, religion, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning

Aktiviteter för att nå förskolan Ögonstenens mål:

- Bli bättre på att ge information och säkerställa att den kommit fram till alla.
- Tänka på vårt förhållningssätt i alla möten på förskolan.
- Erbjuder tolk utvecklingssamtal.

Mål för avdelning Stranden:

Att behandla alla på avdelningen på ett professionellt sätt och komma ihåg att alla är unika och har olika behov.

Aktiviteter för att nå mål:

- Prata om olika dilemman på avd. möten.
- Föra en öppen dialog personal emellan.
- Prata med barnen om deras rättigheter utifrån FN s barnkonvention på olika sätt som passar i lämplig ålder.

Mål för avdelning Vågen:

- Möta alla på och utanför förskolan med respekt.

Aktiviteter för att nå avdelningens mål:

- Vi vuxna och barn, hjälps åt att påminna varandra om hur vi ska vara mot varandra

Mål för avdelning Vinden:

- Vi vill att alla barn och föräldrar ska känna att de blir bemötta på ett bra och respektfullt sätt.

Aktiviteter för att nå avdelningens mål:

- Vi informerar varandra i vardagen. Vi använder oss av kollegieblock där vi antecknar viktig information. På våra arbetslag planeringar informerar vi varandra och för protokoll.
- Vi förbereder oss och har ett professionellt förhållningssätt i alla situationer.
- På våra gemensamma planeringar diskuterar vi och tar upp olika dilemman för att kunna bemöta barn och föräldrar på ett respektfullt sätt.

Mål för avdelning Masten:

- På Masten vill vi att barn, föräldrar och kollegor ska känna sig väl bemötta.
- På Masten vill att informationen vi ger ut når fram till alla vårdnadshavare så att de kan känna sig delaktiga och införstådda med vad som händer på förskolan.

Aktiviteter för att nå avdelningens mål:

- På Masten har vi ett professionellt förhållningssätt till alla vi möter.
- På Masten mailar vi ut månadsbrev och annan viktig information samt sätter upp det i tamburen så att vårdnadshavare lätt kan se. Vi har daglig kontakt med anhöriga vid hämtning och lämning.
- Vi använder oss av piccollage som vi varje vecka uppdaterar och sätter upp i tamburen så alla vårdnadshavare kan se vad vi gjort under dagen/i veckan.

Mål för avdelning Ankaret:

- Vi vill att alla vi möter på förskolan; barn, föräldrar och kollegor ska känna sig väl bemötta.
- Vi vill att informationen vi ger ut når fram till alla vårdnadshavare så att de kan känna sig delaktiga och införstådda med vad som händer på förskolan.

Aktiviteter för att nå avdelningens mål:

- Vi försöker ha ett professionellt förhållningssätt till alla vi möter och behandlar alla lika.
- Vi mailar ut veckobrev och annan viktig information samt sätter upp det i tamburen så att vårdnadshavare lätt kan se. Vi pratar med föräldrarna och säger att de gärna får fråga oss om de undrar över något.

Mål för avdelning Solen:

- Vi bemöter barn och vårdnadshavare med respekt och öppenhet
- Barnen utvecklar en respekt för människor och andra levande organismer

Aktivitet för avdelning Solen:

- Lånar/Läser böcker där det förekommer olika etniska ursprung, funktionsvariation, olika kön, religion, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning och samtalar om detta
- Arbeta med lågaffektivt bemötande
- Inte släppa situationer som uppstår, samtala efteråt med barnen och använda ritsaga som stöd
- Uppmuntra och uppmärksamma positiva handlingar

Mål för avdelning Bojen:

- Möta föräldrar med respekt och som jämlikar.
- Se till att information når ut till alla vårdnadshavare.
- Behandla alla barn lika oavsett kön, etnisk tillhörighet m.m

Aktiviteter för att nå avdelningens mål:

- Möta vårdnadshavare (och andra vuxna) när de kommer för att lämna och hämta barnen.
- Vara tydlig med vart information kring verksamheten finns och går att hitta. Kolla att alla tagit del av information, tex på messenger och facebook ser man vilka vårdnadshavare som läst och tagit del av vår information som skickats ut.

Föra diskussioner med barnen kring att man är olika och att det är bra. Hur man är en bra kompis.

Mål för avdelningen Månen:

- Vi ska bemöta alla vårdnadshavare och barn på ett positivt, likvärdigt och respektfullt sätt och alla ska känna sig välkomna.
- Vi vill att information genom veckobrev och dagliga samtal ska finnas för alla vårdnadshavare för att skapa en möjlighet till inflytande i verksamheten.

Aktiviteter för att nå avdelningens mål:

- Vi ska på professionellt sätt bemöta vårdnadshavare med öppenhet och respekt. Vid händelser ska vi samtala med vårdnadshavare utan barn och andra vårdnadshavare i närheten.
- Vi ska dokumentera och utveckla veckobrev för att ge mer inflytande i verksamheten för vårdnadshavare.

Uppföljning och utvärdering

- Att behandla alla som är på förskolan på ett professionellt sätt utan att göra egna värderingar om andra.
- Respektera alla oavsett etnisk tillhörighet, funktionsvariation, kön, ålder, religion, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning

Aktiviteter för att nå förskolan Ögonstenens mål:

- Bli bättre på att ge information och säkerställa att den kommit fram till alla.
- Tänka på vårt förhållningssätt i alla möten på förskolan.
- Erbjuder tolk utvecklingssamtal.

Ansvar: Samtliga pedagoger

- Att vi under våren 2019 för diskussioner kring målen.
- Uppföljning genomförs i mars 2019
- Utvärdering genomförs i september 2019

Åtgärder vid akuta händelser

Rutiner vid diskriminering och kränkning på förskolan

Kränkning vuxen – barn

När personal upplever att ett barn blir utsatt för diskriminering/kränkning gäller följande:

1. Den personal som gjort iakttagelsen har skyldighet att ta upp detta med berörd person samt med förskolechef. Händelsen rapporteras på avsedd blankett.
2. Förskolechef och fackligt ombud träffar den person som kränkt barnet för att lyssna av vederbörandes upplevelse.
3. Förskolechef och inblandade personer och fackligt ombud diskuterar igenom det inträffade.

Vid detta möte avgörs om man går vidare till punkt 4 eller punkt 6.

4. Barnets föräldrar informeras av förskolechef.
5. Förskolechef och inblandade personer samt föräldrar träffas och reder ut det inträffade. Handlingsplan upprättas vid detta tillfälle. Förskolechef ser till att ärendet dokumenteras.

Tidpunkt för uppföljningssamtal fastställs.

6. Uppföljning

Samma deltagare som under punkt 3 respektive punkt 5. Vid detta möte avgörs om ny handlingsplan ska upprättas eller om ärendet skall avslutas. Förskolechef dokumenterar.

Kränkning barn – barn

Vi identifierar förekomst av diskriminering/kränkning mellan barn genom personalens iakttagelser, vårdnadshavare/annan person eller barn som berättar om händelse.

När barn diskriminerar/kränker ett annat barn gäller följande:

1. Personalen som gjort iakttagelsen har skyldighet att genast agera. Att ta reda på om den utsatte har upplevt handlingen som diskriminerande/kränkande och vid behov följa upp diskrimineringen/ kränkningen med inblandade barn. Händelsen rapporteras på avsedd blankett. Vid upprepade händelser går man vidare till punkt 2.
2. Händelserna följs upp och åtgärder planeras på arbetslagsträff snarast möjligt. Vid allvarliga diskrimineringar/kränkningar går man vidare till punkt 3 och 4.
3. Förskolechef informeras.
4. Barnens vårdnadshavare kallas till möte av ansvarig personal. Förskolechef, berörd personal samt föräldrar reder ut det inträffade. Vid behov upprättas en handlingsplan. Förskolechefen ser till att ärendet dokumenteras. Tidpunkt för uppföljningssamtal fastställs.

Fördjupnings- och referensmaterial

Skolverket

A) Modulen - Främja likabehandling

Sökväg: *Lärportalen/ Alla moduler/ Förskolan/ skolans värdegrund/ Främja likabehandling*

Modulen består av åtta delar:

1. Ett sammanhållet uppdrag
2. Tillitsfulla relationer
3. Trygghet och studiero
4. Interaktion på nätet
5. Normer, normmedvetenhet och normkritik
6. Normerna i min verksamhet
7. Bemötande och förväntningar

8. Hitta balansen

Varje del av består i sin tur av fyra moment:

- Moment A – individuell förberedelse
- Moment B – kollegialt arbete
- Moment C – aktivitet
- Moment D – gemensam uppföljning

Omfattning

Det tar cirka 30 timmar att arbeta med en modul.

B) Sju timmar om...

Sökväg: *Skolutveckling/Sju timmar om.../Sju timmar om - enkelt och nära*

Här erbjuds möjlighet till kompetensutveckling i form av olika utvecklingspaket med namnet "Sju timmar om...". Utvecklingspaketen utgår från olika områden och innehåller material som kan användas i arbetet med att utveckla verksamheten. Områdena är skolövergripande och målgrupperna är olika; från förskola till gymnasiet. Gemensamt är att det inte bör ta mycket mer än sju arbetstimmar att bli klar med ett paket. Innan ni väljer vilket område ni tänker arbeta med bör en analys ha skett utifrån skolans behov.

1) Främja likabehandling

Detta är det första i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det handlar om alla barns och elevers rätt att vara som de själva vill och att bli behandlade med respekt.

2) Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Det här är det andra i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Arbetet syftar till att stärka det förebyggande arbetet. Det handlar bland annat om att genomföra bra kartläggningar och analyser samt att barn och elever är delaktiga i arbetet hela vägen. Ett framgångsrikt arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ökar barns och elevers möjligheter att lära och utvecklas.

3) Skolans värdegrund – om, genom och för

Ibland talas om ett värdegrundsuppdrag och ett kunskapsuppdrag men egentligen är uppdraget gemensamt och sammanhållet. Arbetet med det här utvecklingspaketet vill bidra till ökad samsyn om hur kunskaper och värden hänger ihop.

C) Stödmaterial

- "Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling"
- "Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder"